

BOJEVNIK

CELJSKI DOGOVOR

Predstavniki konzorcijev slovenskih listov „Slovenska zemlja“ „Bojevnika“ in „Ljudska pravica“, stoječi soglasno na miselnosti slovenske kmečko — delavske politike in imajoči enake poglede glede izvedbe te politike, so na svojem sestanku dne 24. XI. 1935 v Celju sklenili, da se čimprej snidejo po trije predstavniki zgoraj navedenih listov in v roku 30 dni, t. j. do 24. XII. t. l. izvedejo likvidacijo listov na ta način, da ostane za vso Slovenijo en list, ki naj bo edino glasilo za vse pripadnike slovenskega kmečko delavskega gibanja in ki naj v tem duhu piše.

K izseljeniški nedelji

Uresničite resolucije!

Spričo izseljeniške nedelje smatramo za potrebno, da opozorimo na zaključke letošnjega prvega izseljeniškega kongresa v Ljubljani. Sprejetih je bilo več resolucij, v katerih so se zborovalci zavzeli, naj bi tako vlada v Belgradu kakor tudi naša banska uprava postavili v svoj proračun večje postavke za materialno podporo duhovnikov in učiteljev med izseljenci in za potrebna učna sredstva. V vsako večjo naselbino in v vsako središče manjših naselbin naj bi se poslal izseljeniški učitelj. V nadaljnjih resolucijah so zborovalci zahtevali, naj ministrstvo za socialno politiko skrbi, da bodo zasedli mesta konzulov in komisarjev v naših izseljeniških naselbinah sami možje, ki imajo srce za izseljence in ki so modri in previdni. Tudi naj skrbi, da se ne bodo med izseljence nikdar več zanašale naše domače razmere, naši domači politični in družinski spori. Ministrstvo za socialno politiko in banska uprava v Ljubljani naj bi tudi ustanovila vsak v svojem področju poseben referat za zaščito deklet.

V zvezi z vprašanji verske in nacionalne vzgoje naših izseljencev je prvi izseljeniški kongres obravnaval tudi tako zvani izseljeniški fond ministrstva

za socialno politiko. Ta fond je tekom let narastel v ogromno vsoto, nad 35 milijonov dinarjev. Porabiti bi se moral za pokritje izdatkov za državno izseljeniško službo, v kolikor niso predvideni s proračunom, za subvencije podpornim organizacijam naših izseljencev, za podporo poedinih izseljencev in sploh v korist izseljencev. Toda javna tajnost je, da se je ta fond porabil za vse mogoče druge namene, samo za izseljence malo ali nič. Izseljeniški kongres je kar najodločneje obsodil tako pogrešno gospodarstvo in zahteval, da se izdani denar kakor hitro mogoče izterja in vrne izseljenškemu skladu, ministrstvo za socialno politiko pa da izda vsako leto točno finančno poročilo o dohodkih in stroških tega fonda.

Glede izseljeniških povratnikov je bilo sklenjeno, da je treba, da bo imel sklad banovine za podpiranje izseljencev pri hranilnici dravske banovine toliko sredstev na razpolago, da bo lahko najmanj petkrat izplačal določene podpore. Tudi naj bi se dosegla za siromašne povratnike prosta vožnja po naših železnicah za osebe, blago in pohoštvo.

Kongres je tudi sklenil, obrniti se na našo bansko upravo, da poskusi vse, da se doseže ratifikacija delavske po-

godbe s Francijo s strani francoskega parlamenta in da se sklepajo delavske zaščitne konvencije z vsemi državami našega izseljenstva, dokler se pa to ne zgodi, da skuša na drug način ščititi koristi naših izseljencev. Tudi naj bi se takoj začelo delati na neobhodno potrebnem novem, modernem izseljeniškem zakonu.

Ko posvečamo izseljeniško nedeljo že nekaj let sem našim po svetu razkropljenim bratom, naj ne obnavljamo medsebojnih vezi, ki se od leta do leta bolj rahljajo, le teoretično, temveč se tudi vprašajmo, kaj smo zanje storili, da bi bili resnično navezani na nas. Res da smo doživeli prvi izseljeniški kongres šele letos poleti, vendar pa so bili na tem kongresu sprejeti zaključki že poprej opetovano predloženi belgrajski vladi v uvaževanje, a se vendarle ni za izseljence ničesar bistvenega ukrenilo. Pričakujemo zato, da se bodo na izseljeniško nedeljo zganili predvsem tisti, ki so prisostvovali prvemu izseljeniškemu kongresu in da se bodo izkušali prepričati, ali se nameravajo njegove resolucije tudi uvaževati. Le prevečkrat smo namreč doživeli, da je bilo s tem, da so bile sprejete resolucije, tudi že končano vse naše nadaljnje delo.

Vsem našim naročnikom!

Na uvodnem mestu objavljamo celjski dogovor, iz katerega je razvidno, da dobimo z novim letom za vso Slovenijo en sam list, ki bo glasilo slovenskega kmečko-delavskega gibanja. Kako se bo novi list imenoval, še ni odločeno.

Naši zaupniki in tudi naši naročniki vedo, da smo se mnogo prizadevali, da je prišlo končno do celjskega dogovora. Prepričani smo, da bodo z velikim veseljem pozdravili, da so omenjeni listi pristali na načelni sporazum, saj je zlasti naš »Bojevnika« prejel mnogo dopisov z dežele, v katerih so se naši ljudje zavzemali za enotno gibanje.

Likvidacija navedenih listov se ima izvršiti do 24. decembra t. l. Da bo novi list dostojno glasilo slovenske kmečko-delavske politike, pa je mnogo odvisno od Vas naročnikov. Naši računi morajo biti namreč plačani do božiča. Kot smo že opetovano naglasili, se naš list vzdržuje zgolj iz naročnine. Zato ponovno prosimo vse one, ki naročnine doslej še niso poravnali, da to store zanesljivo že prve dni decembra!

V teku izhajanja tednika »Bojevnika« smo v danih razmerah storili vse, da Vas kolikor mogoče zadovoljimo. Naši predali so bili vedno odprti stvarnim dopisom ter smo ustregli vsem, kolikor se je le dalo. Zato pa Vas prosimo, da tudi zamudniki izpolnite svojo dolžnost in takoj poravnate naročnino!

Kakor nam je neljubo, bomo prisiljeni pri tistih zamudnikih, ki ne bi plačali dolžnega zneska, iztirjati ga po poštnem nalogu, kakor delajo to drugi listi, to se pravi, da bo pošta sama pobrala zaostalo naročnino »Bojevnika«. Ta način iztirjevanja naročnine pa je precej drag, ker je radi nastalih stroškov treba plačati precej višji znesek.

Ob tej priliki se obračamo na vse naše naročnike, naj nam pridobijo za novi list čim več naročnikov. Zbiranje teh novih naročnikov naj se takoj prične in nam njihove naslove tudi takoj javite pod značko »Naročniki za novi list«.

Z novim letom bomo stopili v nov čas in je zavoljo tega potrebno, da se nanj tudi dostojno pripravimo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
»BOJEVNIKA« V LJUBLJANI.

Temne perspektive

Gre zopet za eksistenco več deset tisoč ljudi!

Zadnji »Trgovski list« piše:

»Ni se še končala splošna svetovna gospodarska stiska, ni še premagana kriza zaupanja, ki je ustavila poslovanje naših denarnih zavodov in ni še ustavljeno že tri leta trajajoče propadanje trgovine in obrta, ko se oglašča nova težka nevarnost, da se bodo ustavili v Sloveniji zbog gospodarskih sankcij proti Italiji vsi naši lesni obrati, vse naše žage in vse naše lesne industrije. Na desettisoče ljudi je v nevarnosti, da izgubi zaradi tega svoj zaslužek in kruh. Slovensko gospodarstvo pa je na tem, da izgubi še en vir svojih dohodkov, donos iz lesa, ki je dajal Sloveniji na leto desetine in desetine milijonov.«

»Trgovski list« nato poudarja, da se slovensko premoženje krči že celo vrsto let. Izgube pri propadu in uničenju velikih denarnih zavodov in pri izmenjavi kron preide ter ugotavlja, da je poslovanje vseh kreditnih zadrug in regu-

lativnih hranilnic ustavljeno, ves kapital, kolikor ga je še bilo, pa se je preselil v Belgrad. Trgovina in obrt sta v absolutnem nazadovanju, razvoj prodajnic tujih industrijskih podjetij pa v absolutnem razvoju navzgor. To se pravi, da izgubljajo naši ljudje možnost gospodarskega obstoja, za tuja velekapitalistična podjetja pa je teh možnosti vedno več. A niti za industrijo niso perspektive dosti ugodnejše.

»Pri konstantnem nazadovanju poslovanja in neprestanem kopnenju narodnega premoženja pa se javne dajatve kar venomer zvišujejo. V vseh slovenskih mestih so davčni predpisi v 5. letu krize dosegli tudi več kot dvakratno višino onih v letu konjunktore leta 1930. A protidajatev za vse te velike davčne žrtve Slovenije ni. Dobrot javnih del Slovenija skoraj ne pozna. Zveza Slovenije z morjem je ostala prazna obljuba kljub zakonu iz leta 1922. Niti železnica

Št. Janž—Sevnica se še ni začela graditi. Vprašanje univerzitetne knjižnice je sicer rešeno, a z zidavo se ne začelja. Ljubljanska bolnišnica trpi pod vedno večjo prenapoljenostjo, da bodo bolniki kmalu le še s strahom hodili v bolnišnico. Ljubljanski kolodvor, poštno poslopje v Ljubljani, moderne avtomobilske ceste, pospeševanje tujskega prometa itd. itd., vse so ostala sama nerešena vprašanja, ki so večinoma danes od rešitve bolj oddaljena, kakor so bila pred desetletjem.

A Slovenija je agrarno pasivna pokrajina, ki si more svoj kruh prislužiti le z zaslužkom v trgovini, obrtu, industriji in tujskem prometu. A vsi ti pomozni viri zaslužka nam usihajo pred očmi, pri tem pa moramo še imeti zaved, da nam tudi optimisti ne morejo navesti verjetnih razlogov, ki bi kazali na izboljšanje. Samo temne perspektive na vse strani se odpirajo!

Novi državni proračun

Dalekosežna pooblastila, da se uredi gospodarske razmere . . .

Finančni minister je predložil narodni skupščini proračun in finančni zakon za leto 1936-37. Iz proračuna posnemamo, da znašajo vsi izdatki 10,3 milijarde dinarjev, dohodki pa prav toliko. Pri izdatkih so se povečale postavke za narodno skupščino, za predsedstvo ministrskega sveta, za orožništvo, za finančno ministrstvo, za monopole, za vojsko in mornarico, za prometno ministrstvo, za pošte in za razredno loterijo. Povsod drugod so se izdatki zmanjšali. Večji del izdatkov bo šel tudi prihodnje leto za vojsko in mornarico, namreč v znesku 2.309 milijonov dinarjev, to je skoraj ena četrtnina vseh izdatkov.

Pri dohodkih so povečane postavke za davek na poslovni promet (za stosedemdeset milijonov dinarjev), za trošarino, za carine in postranske takse, za državna posestva, za prometno ministrstvo, za pošte in za državne ustanove.

Kakor je izjavil finančni minister, je proračun realen in uravnotežen. Podrobnejša pojasnila bo podal pred narodno skupščino. Novi proračun je po njegovi izjavi mnogo manjši, ker so v novem proračunu tudi vsi oni krediti, ki so bili dovoljeni v finančnem zakonu, a niso bili vnešeni v proračun in so zato vedno povzročali velike težave. Če se upoštevajo ti krediti, potem je novi proračun za pol milijarde manjši.

Iz finančnega zakona za leto 1936-37 pa posnemamo: kredit za izredne zaupne izdatke se bo uporabljal po odredbah ministrskega predsednika in ni podvržen nadzorstvu glavne kontrole. Finančni minister se pooblašča, da izda nove bankovce po Din 500; da od časa do časa odreja vrednost državnih in od države zajamčenih obveznic; da lahko odobri upravi državnih monopolov za materialne potrebe tudi večje izdatke, če predvideni izdatki ne zadostujejo. Dalje da sme dati na javno licitacijo državne nepremičnine, ki ne prinašajo državi dovolj dohodkov, vendar pa odloča o prodaji za ona posestva, ki imajo vrednost enega milijona Din, ministrski svet. Osnovni davek na dohodke od zemljišč za leto 1936-37. se zniža za deset od katastrskega čistega dohodka. Kot izredni doprinos bodo plačevali obvezanci uslužbenskega davka 1% od svojih prejemkov.

Učitelji osnovnih, meščanskih, srednjih in strokovnih šol se lahko prideliijo tudi drugim šolam, ministrstvu prosvete, ministrstvu za telesno vzgojo, banknim upravam in kot prosvetni referenti sreskim načelstvom.

Kdaj dobimo svoboščine?

In kdaj bodo volitve? — „Kadar bodo . . . kadar bodo . . . in kadar bodo . . .“

Preteklo nedeljo se je vršila prva seja banovinskega odbora JRS za Slovenijo, na kateri so bili soglasno izvoljeni v izvrševalni banovinski odbor: za predsednika minister dr. Korošec, za podpredsednika minister dr. Krek, za tajnika minister v pokoju dr. Kulovec, za blagajnika pa dr. Leskovar. Na seji je imel dr. Korošec po dolgih letih zopet večji politični govor, v katerem je razložil notranje-politični položaj in dal smernice za politično udejstvovanje slovenskega dela JRZ.

Sedanja vlada je prišla na krmilo državnega življenja iz več razlogov, je dejal dr. Korošec.

1. da se zaradi preganjanja, nasilja in drugih nezakonitosti nastala napetost in zategnjenost v narodu počasi poleže in da nastopijo zopet normalne razmere;

2. da damo narodu vsaj vse one svoboščine, ki so mu že po sedanjih zakonih dovoljene, kakor pri zborovanjih, društvih, v tisku, pri ustanavljanju strank itd. So namreč ljudje iz nedavne preteklosti, ki nas opravljajo, da smo celo preveč svobode dovolili, n. pr. da preveč shodov dovoljujemo, da dovolimo pisati o stvareh, o katerih se prej ni smelo pisati itd. Toda vse to se vrši po obstoječih zakonih;

Za narodna gledališča v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani plača država osebne izdatke, vse ostale stroške pa morajo kriti iz lastnih dohodkov. Gledališča v Skoplju, Sarajevu, Osijeku in Mariboru se morajo vzdrževati z lastnimi dohodki, s subvencijami ter proračunom, ki ga odobri prosvetni minister.

Naši študentje smejo študirati v inozemstvu le z dovoljenjem prosvetnega ministrstva, ker se jim študij drugače ne bo priznal.

Med pooblastili zunanjemu ministru je določilo, da se za posebne zaupne kredite smatra 10.300.000 Din. Naslednje pooblastilo za to ministrstvo se nanaša na plačevanje diplomatskega osebja v inozemstvu. Končno je za to ministrstvo tudi pooblastilo, da se lahko uradniki zunanjega ministrstva ter konzularnih zastopstev v inozemstvu po soglasnem predlogu ministrskega sveta stavijo na razpoložanje po potrebi službe s tem, da v tem položaju ne morejo ostati delj ko tri mesece.

Zelo važna so tudi pooblastila vojnemu ministru, kmetijskemu ministru, ministru za gozdove in ministru za telesno vzgojo. Med ostalimi odredbami so najvažnejša naslednja: § 43. pravi, da je pooblaščen ministrski svet, da lahko izdaja uredbe z zakonsko močjo zaradi ureditve in olajševanja gospodarskih razmer v državi kakor sploh pospeševanja gospodarske delavnosti. Vse te uredbe stopijo v veljavo na dan objave, a se morajo takoj predložiti narodnemu predstavništvu.

V § 44. se ministrski svet pooblašča, da podvzema vse v okviru zakonov potrebne ukrepe, ki bi imeli za posledico učvrščenje gospodarskih razmer.

Ministrski svet bo dalje izvrševal revizijo osebnih izdatkov, honorarjev, nagrad in drugih postranskih prejemkov, ki jih uživajo državni uslužbenici po dosedanjih predpisih poleg njihovih rednih zakonskih prejemkov, ter bo omejil te prejemke na največ 50% rednih prejemkov. Zaradi sistematiziranja mest v državni službi bo ministrski svet proučil število osebja ter vsega poslovanja posameznih državnih uradov ter bo po potrebi izdal odloke o ukinitvi ali spojitvi uradov, ki se pokažejo odveč.

§ 45. določa: Sklepi o sprejemu uslužbencev v državno ali samoupravno službo, kakor tudi sklepi o napredovanju in imenovanju istih v višjo skupino, se lahko izdajo šele potem, ko so pristojni organi ugotovili, da obstoji pristo mesto in prost proračunski kredit.

3. da se strogo držimo zakonov in da povzdignemo zopet na potrebno stopnjo avtoritete zakonov in državne oblasti, ki so pod prejšnjimi režimi toliko padli. Spoštovanje zakonov zahtevamo ne samo od naroda, ampak tudi od državnih organov. Ne zahtevamo pa od državnih organov, da so priganjači kake politične stranke ali lokalne koterije, nego da so, vedno upoštevajoč zakon, napram narodu dobri, vljudni, da mu pomagajo, državi pa zvesti in vdani;

4. prišli smo na vlado, da popravimo, kolikor se še dajo popraviti vse krivice, ki so mnogim poštenim državljanom bile v preteklosti prizadete;

5. da, kadar bo nastopila med prebivalstvom popolna pomirjenost, kadar se bodo polegali vsi valovi razburkanih strasti, kadar bomo lahko ugotovili, da je spoštovanje zakonov in državne oblasti vzorno, brezpogojno in absolutno, da tedaj široko odpremo vrata za vse svobode, ki jih narod zasluži, ki mu gredo in ki jih tudi iz srca želi.

To so glavne naloge, katere ima izvrševati in izvršiti sedanja vlada.

Najbolj se kajpada zanima naša politična javnost, kaj bo z volivnim zakonom in kaj bo z volitvami.

Kar se tiče volivnega zakona, pač noben človek ne bo mislil, da je nje-

govo izdelanje ali neizdelanje krivo, da še ne mislimo v najbližji bodočnosti na volitve. Volivni zakon je v ministrstvu za notranje zadeve izdelan, in sicer ne samo v eni, ampak v več varijantah. Kadar bo treba, je lahko zakonski načrt pri skrajšanem postopanju v 14 dneh že zakon. Tehnika zakonodaje nas ne bo zadrževala.

Važnejše in bolj zanimivo je vprašanje, kdaj mislimo iti na volitve. Odgovor na to vprašanje ni enostaven. Kdaj bodo volitve, to je odvisno od različnih okoliščin.

Mi ne izključujemo sodelovanja s parlamentom. Ako se bo lahko nemoženo in neovirano delalo s parlamentom, nam ni treba siliti na volitve.

O naših odnosih do parlamenta lahko govorimo popolnoma iskreno. Saj so ti odnosi znani vsemu svetu. Narodna skupščina ni izvoljena na temelju strank, ampak na temelju državnih list. Šele naša vlada je vpeljala v Narodno skupščino diferenciranje po strankah in programih. Kakor se je videlo, to diferenciranje napreduje jako težko. Pri volitvah predsedništva Narodne skupščine nam je vlak skočil s tira. Mrtvih ni bilo. Večje nesreče tudi ne. Pri volitvah stalnih skupščinskih odborov, četudi so bile te volitve tajne, je šlo vse boljše. Po zakonih programske kohezije je naše stališče vsak dan bolj zavarovano in trdno. Upamo, da se bo zakon, ki je bil sklenjen med vlado in Narodno skupščino samo z razumom, spremenil v zakon iz ljubezni.

Predeu gremo na volitve, je treba, da prej nastopi tudi v prebivalstvu popolno pomirjenje, spoštovanje zakonov, upostavitve avtoritete državnih oblasti,

Shodi združene opozicije

Izmed velikih shodov preteklo nedeljo omenjamo predvsem shod KD koalicije v Prelogu, na katerega je prišlo sila ljudstva iz Medžimurja in Hrvaškega Zagorja. Na shodu je govoril tudi zastopnik dr. Mačka narodni poslanec dr. Torbar. Rekel je, da mu je dr. Maček naročil, naj pove, da se borimo, da izvojujemo ono, kar žele ne samo Medžimurci, temveč tudi vsi naši kraji. Hrvaški narod je složen kot redko kateri drug narod. Zgodovina ga je naučila, da je potreba, da je složen. To mu diktira tudi zdrav razum, ker če bomo složni, bomo lahko odbili vsako navalo, kot poedinci pa ne bi mogli ničesar izvojevati. Končno je naglasil, da hočejo biti Hrvati s Srbi, toda tako, da bo vsak svoj na svojem.

Za njim je govoril narodni poslanec dr. Krizman. Kritiziral je Jevtičev režim in je govoril o potrebi složnega dela seljačkih mas. Vprašali so nas o programatičnih ciljih KD koalicije. Vsem odgovarjam, da nimamo pisanega programa, temveč da je naš program pisala ljudska volja. KD koalicija se ni vstvarila leta 1927. iz kakšne politične spekulacije, temveč se je ustvarila za ljudstvo in v njegovo korist. Dr. Krizman je zlasti naglašal prvo točko programa KD koalicije, s katero se zahteva, da se dajo ljudstvu politične svoboščine ter da morajo vsi zakoni izvirati iz ljudstva. Druga točka programa se tiče organizacije državne uprave v tem smislu, da se dajo ljudstvu široke samouprave. Državna administracija se mora razbremeniti, toda to se naj izvrši tako, da ne bo država izgubila na moči. Končno je dr. Krizman naglasil, da je dr. Maček vodja vseh Hrvatov in prečanskih Srbov in da je treba sedanjo skupščino čimprej razpustiti, ker je izvoljena s pomočjo policije. Potem bi bilo treba razpisati nove volitve, ki bi se izvedle svobodno in s tajnim glasovanjem.

Demokrati in hrvaško vprašanje

V Plevljah se je vršil velik shod izvenparlamentarne opozicije, na katerem je zastopal Ljubo Davidovića bivši minister Grol, a Joco Jovanovića Dragiša Zdravković. Pred shodom se je vršila prejšnji večer konferenca, na kateri je govoril Milan Grol o politični situaciji. Rekel je, da hrvaško vprašanje ni od večeraj. To vprašanje je zelo občutljivo. Javlja se na dva načina: kot stvarno vprašanje, neodvisno od dnevne politike, in kot vprašanje, vezano z današnjo

z eno besedo, zdrava konsolidacija notranjih razmer. To si morajo posebno oni zapomniti, ki mislijo, da se dajo volitve izsiliti z grožnjami, levičarskimi frazami ali celo preziranjem veljavnih zakonov. V tem oziru se ne damo in se ne smemo premakniti.

Nazadnje pa lahko tudi izjavim, da vsaj mi od Jugoslovanske radikalne zajednice ne bi radi šli na volitve, dokler ne bo stranka JRZ dobro in solidno organizirana. In to intenzivno in extenzivno.

Mogoče, da gre to organiziranje malo bolj počasi, nego bi si mi vsi želeli. A mi si stranke ne ustvarjamo in si je ne želimo ustvarjati s pomočjo policije in oblasti. Meni ni znan noben primer, da bi se bil pri organiziranju stranke pojavil kak politični uradnik.

Po teh izvajanjih je lahko odgovoriti na vprašanja, kdaj pojdemo na volitve.

Na volitve bomo šli, kadar bodo orožniki lahko brez skrbi spali v svojih kasarnah, kadar bodo sreski načelniki lahko mirno reševali v pisarnah svoje akte in kadar bodo stranke tako močne, da bodo lahko same v največjem redu in miru privedle ves narod na volišče.

O zunanji politiki nisem jaz poklican, da govorim. Samo to bi rad omenil z ozirom na zadnje dogodke v Aix de Provence, ki tako globoko zadirajo v našo dušo in srce, da nam niso prav nič všeč. Mi nismo niti ne moremo lahko preboleti globoke rane, ki je bila zadana našemu narodu 9. oktobra lanskega leta. Vendar pa pričakujemo, da bo pravici v polni meri zadoščeno.

politiko. Hrvaško vprašanje ima mnogo globlji odmev. Dnevna politika je hrvaško vprašanje dobro zamotala, pa ga je zato težje rešiti. Dr. Maček je zares zastopnik celokupnega hrvaškega naroda. Rešitev hrvaškega vprašanja pa se bo izvršila v prvi vrsti po Združeni opoziciji, če bodo njeni zastopniki zaupali drug v drugega. Mi smo v vsakem slučaju za rešitev tega vprašanja, toda smo proti trializmu, ker bi ta pomenil razsul (?). Pravijo, da se Združena opozicija ne more zediniti v osnovnih vprašanjih notranje politike in da prihajajo vedno bolj do izraza razlike. To ni točno. Hočemo, da vemo, kaj delamo in ne bomo vodili nobenih poslov, ki bi bili videti zakulisni. Končno je Grol še enkrat naglasil, da more samo združena opozicija rešiti srbsko-hrvaško vprašanje.

Shod HSS v Koprivnici

Tega shoda se je udeležil zastopnik dr. Mačka dr. Žiga Scholl v spremstvu dr. Vranešića. Dr. Scholl je govoril o političnih prilikah od prevrata do danes. Pozdravil je srbskega seljaka, ki mu hrvaški seljak proži bratsko roko, za složno, za skupno srečo, odstraniti zlo, ki ju tare. Hrvaški in srbski seljak hočeta živeti v bratski slogi. Nobene intrige, noben teror ne more preprečiti enodušne borbe hrvaškega naroda za svobodo in pravo, ki mu pripada. V tej borbi vodi hrvaški narod dr. Maček in za njim stoji danes ves hrvaški narod. Govorec o hrvaškem vprašanju je poudaril, da ni sporazuma, dokler ni garancij. Končal je z vzklikom: »Živijo dr. Maček! Živela Hrvatska!«

Shod bivše demokratske stranke v Smederevu

Na tem shodu sta govorila zastopnika glavnega odbora bivše demokratske stranke Savko Dukanac in dr. Ikončić iz Belgrada. Dr. Ikončić je govoril predvsem o sedanjih gospodarskih neprilikah in o potrebi upostavitve političnih svoboščin. Nato je ostro kritiziral one politike, ki zahtevajo osnivanje korporacijske države, in se je odločno zavzel za demokracijo.

Drugi govornik Slavko Dukanac je poudarjal hrabrost Smederovcev in Podunavčanov v preteklih vojnah. Demokracija, je dejal, hoče ustvariti državno ureditev, s katero bodo vsi zadovoljni. Ne zahtevajo danes samo Hrvati nekaj. Vsi mi, tudi Srbi, Hrvati in Slovenci zahtevamo isto, namreč iste zakone in isto pravico v vsej državi. To je treba

dati ljudstvu. Govorili so, da Hrvati nočejo te države. Hrvati hočejo to državo! Oni so za kralja, za dinastijo in za nedeljivost! Nemčija je pred vojno imela 22 dinastij, a se je v svetovni vojni borila kot edinstvena Nemčija. Končno je dejal, da so samouprave imele velik pomen v bivši Srbiji. Mi vodimo sedaj razgovore s Hrvati. Ako se bo nadaljevalo tako, kot smo se dosedaj sporazumevali, bo končno rešeno tudi hrvaško vprašanje.

Konferenca v Bjelovaru

Na konferenci zastopnikov bivše SDS v Bjelovaru je dr. Budisavljevič ostro obsodil tiste, ki netočno obveščajo ljudstvo. Da je prišlo do nesporazuma med Hrvati in Srbi, je v veliki meri krivo dejstvo, ker ni svobode tiska in svobode govora. Značilen je bil tudi govor dr. Rade Pribičevića, ki je dejal, da mora biti demokratska stranka stranka malih ljudi, delovnega ljudstva, kmeta in delavca, a proti kapitalistom. Samo-

stojno demokratsko stranko so zapustili bogati ljudje in oni na položajih, ostali pa so ji zvesti mali ljudje.

Komentar Grola

Belgrajski tisk je posvetil veliko pozornost zlasti govoru bivšega ministra Grola v Plevljal, to pa zaradi tega, ker ga smatrajo za ideologa bivše demokratske stranke in za naslednika Ljube Davidovića. Res je sicer Grol demantiral vesti, da se izvenparlamentarna opozicija ne more zediniti v osnovnih vprašanjih notranje politike. Res je pa tudi, da je bil njegov govor o notranji državi ureditvi precej nejasen. Zato tudi ni čudno, da trdi en del belgrajskega tiska, kot na primer »Pravda«, da so bivši demokrati v vprašanju notranje državne ureditve na isti liniji, na kateri je tudi nova politična organizacija JRS: namreč na liniji širokih samouprav. Veliko pozornost je vzbudil zlasti tisti del Grolovega govora, v katerem se je izjavil proti trializmu.

V skupno slovensko ljudsko fronto!

Borba proti kartelom

Ni ga pri nas družabnega sloja, ki bi bil tako dobro organiziran kot oni gornji del, namreč tuja industrija, predstavljajoča tudi najbogatejši del naroda. Celokupno njeno družabno delovanje je usmerjeno le potom trdnih organizacij in kartelov. Izza kartelskih pogodb stoje ogromne kavcije kot jamstvo, da nihče ne more iti iz tega tira, ali drugemu pokvariti račune. In ravno pod zaščito teh pogodb, je nastala pri nas nova situacija! Brez oziranja na padanje cen sirovin in kmečkih pridelkov na eni strani, in strahotno znižanje delavskih dnin na drugi strani, so se cene industrijskih proizvodov obdržale na isti višini, in to od dobe inflacije do danes. Še več, v mnogih slučajih so cene celo poskočile. N. pr. cement, sladkor, špirit, železnina, volna itd.

Ustvarjena je uprav nepoumljivo nesorazmerje izmed cen delavskih plač in sirovin napram cenam tovarniških izdelkov. V tem nesorazmerju je industrija »žela« takšen uspeh, kot še preje nikoli. A pod vtisom psihoze, ustvarjene leta 1929. do 1932., to je v letih največjega zastoja, je uspelo naši industriji, da istočasno doseže cel niz novih zaščit in privilegijev, kot n. pr. so: zaščitne carine (povišanje postavk), zmanjšanje davčnih osnov, zmanjšanje vseh taks, povišanje cen in pravice do podaljšanja de-

lovnega časa z zmanjšano mezdo. Na tak način je kratka doba zastoja za neko stroko v gospodarstvu (osobito za lesno industrijo) pripomogla, da dosežejo tudi vse ostale industrijske stroke ono, po čemur so stremele. Naposled se je le končno uvidelo, da takšna politika naše industrije vodi državo le v propast, in se je nameravalo radi tega to preprečiti s tem, da se je izdal nekakšen zakon o kontroli industrijskih kartelov. Pa poglejmo kakšen »uspeh« ima ta v resnici!

Kartel cementa ima sedaj svoje seje v Trstu ter drži tudi svoje stare cene. Kartel sladkorja deluje v Budimpešti ter drži na našem trgu še stare cene itd. V splošno vzeto, z nastankom kartelov, niso cene padle niti za eno paro.

Delavec in kmet sta postala tako »igračka« v rokah zaščitene industrije, ki predstavlja najmanjši del naroda. Prisiljena sta, da nudita svoje pridelke in delovno moč za slehernno ceno, iz razloga, ker sta pač strgana, bosa in gladna. Vse to pa kapitalist izkorišča! Potrebno je, da država v ta kričeča nasprotja globoko poseže. Brez tega ni izhoda! Dolžnost kmeta in delavca pa je, da se organizirata v skupno slovensko fronto ter tako z združenimi močmi povzameta borbo napram tujemu demonu — kapitalu. V slogi je moč, in zato kmet in delavec na — plan!

„V nas je duh Matije Gubca . . .“

V boj za staro pravdo!

Ko smo pričeli našo neizprosno borbo pod praporom slovenske fronte, smo vedeli, da nas ne čaka v političnem življenju ravno najlepši in najnežnejši sprejem. Vedeli smo pa tudi, da nas zlasti narodni »zakupniki« ne bodo počastili s kadilnico, marveč raje planili po nas, kot vreščeči šakali . . . Vendar — tu smo, in nihče nas več ne premakne! Ostali smo borci resnice, izjeklenele so naše pesti, večer plamen podžiga smelo naše srce v stremljenju kvišku, k zlatemu soncu svobode, poštenja in pravičnosti. Nam je za rast, ki bo rodila bogate sadove, ni pa nam za ogenj, ki mogočno vzplamti, strahotno razsvetljuje, nato pa naglo ugasne. Mi nočemo pepela, mi hočemo sadu! Nevredneži, prenapeteži in praznotneži pripadajo preteklosti in pozabljenju; bodočnost in zmaga svetlega vstajenja pa sta delež slovenske mladine. In ker verujemo v slovensko ljudstvo in njegove kreposti ter zmoglosti, nas ni strah bodočnosti, pa če tudi nam je sedanost pretežka, oziroma prežalostna . . . Poznamo le borbo, in dosledno delo! Prijetno brezdelno sanjarenje prepuščamo radi volje drugim, ki jim je še potrebno, da se ogrijemljejo v politični borbi, za takšne dvomljive »rešilne« biljke.

Zavedamo se, da je danes v opoziciji težko delati, in da je treba prenašati ogromnih in težkih žrtev. Nismo gospodarji dnevnega tiska, nimamo milijonskih subvencij in različnih fondov z zlatimi potoki narodnega trpljenja, znoja in krvavih žuljev; imamo pa poštenost, ljubezen in zvestobo do slovenskega

ljudstva, ter odločno zahtevo po spoštovanju državljanjskih svoboščin in človeških pravic. Smo optimisti, ki verujemo v zmago slovenske fronte, in to zlasti zato, ker vemo, da je v našem slovenskem ljudstvu še dovolj takih, ki so trdnega značaja, čistih rok in ravnih hrbtenic! Naša trdna volja, nas podžiga še k smelejšemu poletu, k uresničenju našega sna! Hočemo, da se bo tudi na izžrpano in zatajevano slovensko mater razlil božji blagoslov. V nas je neizčrpna sila, ki bo na orlovskih krilih ves slovenski svet preletela! Radi tega je pa tudi napačno mnenje onih, ki so nas gledali skozi starostrankarske naočnike, češ, da so nas že premagali, in da so nas s svojim »najostrejšim« orožjem na prvi mah dokončno posekali! . . . Mi smo ostali, in sicer močni in združeni v slovenskem duhu, ko še nikdar poprej. Pozabili so, da slehern pritisk ali odpor pospešuje v še večji meri rast! Ni se jim obnesel sv. pisemski izrek: »Udari po pastirju, in razkropile se bodo ovce . . .« Nasprotno; ljudski razgibanji val se ne umiri na ukaz, in na migljaj človeške postave! Volja ljudstva je močnejša, ker prihaja od Boga! Bog in ljudstvo pa je večno . . .

V borbo! Ta klic nam utrjuje slovensko zavest in ponos, da nismo in tudi ne bomo klonili pred nikomur. Pred našimi očmi se odpira nova doba, nov svet; da se izpolni vse ono, kar je zapisano v knjigi naših slovenskih prepovednikov in prerokov! V nas je duh Matije Gubca, in uporniška kri naših junaških kmečkih pradedov! Zato hoče-

Kaj hoče predvsem naše ljudstvo?

- 1.) Enotno, najširšo slovensko ljudsko fronto.
- 2.) Svobodo izražanja, svobodo tiska in svobodo v umetnosti in znanosti.
- 3.) Svobodo združevanja in organiziranja.
- 4.) Pomilostitev političnih obsojencev.
- 5.) Konec neznosnega zniževanja mezd, plač, podpor in socialnih dajatev.

Konec raznih nabiralnih akcij!

- 6.) Ljudstvo hoče višje mezde in zaguarano življenjsko eksistenco!
- 7.) Znižanje davkov za srednji stan (obrtnike, trgovce, razne svobodne poklice itd.) in za kmete.
- 8.) Temeljito agrarno reformo.
- 9.) Svobodne, splošne, enake, tajne in direktne volitve in svobodno postavljanje kandidatov.

mo priboriti slovenskemu narodu vse pravice do njegovega obstoja in svobodnega razmaha, v znamenju stare pravde in kmečke sloge! Naš cilj bo izpolnjen, ko si bodo delavci in kmetje segli bratovsko v roke, ter v medsebojni slogi prenovili ta zadnja leta nekam bolj zanemarjeni slovenski dom . . .

Na delo! Tovariši, pustimo, kar je gnilega na tleh, in iztrgajmo si iz srca vse, kar nas loči! Pustimo, naj se se-sujejo v prah preperle strankarske

razvaline, ki pomenijo za slovenstvo prekletstvo. Oklenimo se rajši Slovenske fronte, ki je živ utrip poštenosti slovenskega srca in stremljenja svoje bodočnosti! Oklenimo se »Bojovnika«, podpirajmo ga po vseh svojih močeh, da tako damo tudi na zunanjo poudarka za naše skupno stremljenje, in močno slovensko duhovno vez!

Slovenci, Slovenke! V hribih se dela dan — bratje na plan!

Krščanske socialiste hočejo pritisniti ob zid

Proti Jugoslovanski strokovni zvezi

»Delavska pravica« 21. novembra t. l. je objavila na uvodnem mestu članek z naslovom: »V slogi je moč! Kdo gre z nami?« v katerem pravi:

Iz popolnoma zanesljivega vira smo zvedeli, da je dne 15. novembra t. l. zboroval v Ljubljani ustanovni občni zbor nove krščanske delavske organizacije, »Zveze združenih delavcev«. Že naslov nove delavske organizacije je tak, da sam jasno govori, kdo so bili prav za prav botri in ustanovitelji le-te. Prav močno namreč diši po imenu nam vsem že znane organizacije, »Društvu združenih privatnih nameščencev«, društvu, ki je ob zadnjih volitvah v »Delavsko zbornico« nastopilo ločeno od »Jugoslovanske strokovne zveze«, odnosno od v njej včlanjene »Zveze privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije« in si s tem korakom pridobilo sloves, da je kot prvo kršilo enotno fronto krščanskih nameščencev in delavcev v javnem boju v času, ko je bil naš element skoro izven zakona in ko se je morala naša organizacija z naporom vseh svojih sil boriti zoper teror marksističnih preddelavcev v veleobratih in zoper po politiki zdvijano liberalno delavstvo pod krinko nacionalizma.

Ustanovitev »Zveze združenih delavcev« nas in zbora zaupnikov JSZ ni presenetila. Zakaj izvestni krogi v Ljubljani so jo pripravljali nad tri dolga leta. Pripravljali tudi tedaj, ko smo vodili iskrena pogajanja za združitev »belih« in »zelenih« nameščenskih vrst. Kamorkoli smo pogledali, kamorkoli so segle niti naših informatorjev, vsepovsod smo videli ene in iste ljudi, ki se jim leta 1932 ni posrečil zahrbtni puč, s katerim so hoteli preko volje organiziranega delavstva mahoma zavojevati JSZ, ker jim je bila premalo strankarsko-politična, ljudi, ki vsa povojna leta niso zrl v kovačnico našega dejanja in nehanja, ali pa, ki jim je bil ustroj sindikata predemokratičen, da bi mogli v

njem uveljavljati svoja stremuštva.

Da! Rekli bodo: Delavstvo jo je poklicalo v življenje. (Novo organizacijo, opomba uredn.) Odgovorili jim bomo: Ne na deželi, ne v Ljubljani, še manj v Mariboru si želi delavstvo in nameščinstvo dveh krščanskih organizacij, marveč kriči po enotnosti. Le par trmoglavih ljudi v Ljubljani si je uteplo v glavo, da ni treba, da se dela po željah in intencijah delavstva in nameščinstva, marveč tako, kot so si stvar zamislili oni. Prepričani so namreč, da so kakor rojeni za vodstvo v vseh vprašanjih in za absolutno komando.

Ko končavamo ta članek, pozivamo svoje organizirano, pa tudi drugo kršč. soc. delavstvo in nameščinstvo na neizprosno boj zoper razdirače pod parolo, ki smo jo naznačili v zgoraj cit. članku ob priliki 40-letnice svojega gibanja: V slogi je moč! — Kdo je z nami?

Na ta članek je reagiral »Slovenec« dne 24. novembra z notico pod »Drobniimi vestimi«:

Slovenska kat. delavska strok. organizacija ustanovljena. Standard življenja pri nas stalno pada. Slovenija ima danes od celotnega prebivalstva že 30% delavstva. Zato je bil skrajni čas, da so delavci, ki hočejo prelomiti s preteklostjo in graditi nov stanovski družabni red na katoliških temeljih, ustanovili svojo neodvisno katoliško delavsko strokovno organizacijo. Ta organizacija bo imela nalogo zbrati vse naše katoliško delavstvo pod skupno zastavo Pravice in Ljubezni in tako biti važen člen v bodočem stanovskem redu družbe. Naslov oziroma naziv te organizacije je: Zveza združenih delavcev. Ustanovni občni zbor je bil 15. nov. 1935. Vse slovenske kat. delavce vabimo, da pristopajo v novo organizacijo, da bo mogla uresničiti prava načela pok. dr. Jan. Evagelista Kreka. Prijave in vse dopise je poslati na naslov: Zveza združenih delavcev, Ljubljana, Vel. čolnarska 7. I.

šli še kam naprej, je pa seveda veliko vprašanje. Zaenkrat delamo le na programih in to je za odločilne činitelji že dovolj.

Balkanski velesejm

Dunajska »Neue Freie Presse« je objavila članek ravnatelja našega Zavoda za pospeševanje trgovine dr. Tomičiča, v katerem propagira ustanovitev mednarodnega balkanskega velesejma v Belgradu. »Belgrad naj bi z ustanovitvijo mednarodnega velesejma gospodarsko sodelovanje balkanskih držav še poglobil. V ta namen je potrebno moderno pristanišče (kredit zanj je že odobren). Za balkanski mednarodni velesejm se zlasti zanima angleški kapital. Belgrajski velesejm bi imel vse pogoje za uspešni razvoj.«

Kot je znano, so se vsi dosedanji poskusi za ustanovitev mednarodnega ve-

Obnova železnic v Sloveniji

Slovenske gospodarske korporacije so v sporazumu z železniškim ravnateljstvom v Ljubljani izdelale program za obnovo železnic v Sloveniji. Ta akcija je v zvezi z vladno namero, da izboljša s pomočjo kratkoročnega kredita v znesku 300 milijonov Din železniške proge v državi. Naše korporacije zahtevajo, da se v prvi vrsti popravi proga Ljubljana—Karlovec, da bi mogli voziti s hitrostjo 50 km na uro, a ne s hitrostjo 30 do 45 km na uro, kot dosedaj. Poleg tega naj bi na tej progi, ko jo popravijo, vozili večji tovorni vagoni. Popravila naj bi se tudi proga Rajhenburg-Zaprešiči ter naj bi se tudi povečala postajna poslopja v Št. Ilju, v Gor. Radgoni, v Murski Soboti, Bregu, Lanci ter v Ljubljani. Če bomo od programa pri-

lesem v Belgradu ponesrečili. Izmed vseh velesejmov v državi se je še najbolj obnesel ljubljanski in bi bilo zato pričakovati, da bi država podprla predvsem ljubljanski velesejem, ki je že ponovno dokazal, da ima vse pogoje za uspešni razvoj.

Tako mine slava . . .

Pod režimom Jevtić-Popović je imenoval obč. svet v Travniku neko ulico Ulica Velje Popovića. Sedanji občinski svet je šel preko zaključka bivšega obč. sveta in je imenoval dotično ulico Ulica Husein kap. Gradaševića.

Občinske volitve v Dalmaciji

Preteklo nedeljo so imeli občinske volitve v Sinju in Trogirju, pri katerih sta bili postavljeni samo listi bivše HSS. Za HSS so glasovali volilci še v mnogo večjem številu kot pri petomaj-

Za organizacijo dolžnikov

Dolžniki smo utrpeli ogromno škodo — Tisoči izmed nas so uničeni!

Že 3 leta se rešuje vprašanje kmečkih dolgov in ker se to vprašanje ne rešuje s pravega konca, se vedno znova pojavlja na dnevnem redu zborovanj poslanskih klubov in sej vlade — toda brez sodelovanja dolžnikov.

Ureditev tega vprašanja, ki je za veliko večino izmed nas dolžnikov življenjsko vprašanje, se ne more izvršiti mimo nas ali brez nas. Slišati se mora tudi naš glas, kajti skrajni čas je, da se vprašanje dolgov sploh vzame v pretres in definitivno in pravično reši ne samo za kmečke, temveč pravtako tudi za vse ostale dolžnike.

Katastrofalni padec vseh cen, predvsem pa cen kmečkih pridelkov v zadnjih letih, s tem pa ogromni in nepričakovani porast notranje kupne moči dinarja — to je povzročilo vse današnje zlo. Poljedelski pridelki, živina in nepremičnine, predvsem na deželi, ki predstavljajo naše glavno premoženje in tvorijo podlago za kredit, ki smo ga najeli, so padli tudi za 80% svoje vrednosti. Kredite smo najeli za razširjenje svojih obratov, za nakup strojev in orodja, za investicije, za popravila, za nakup stavbišč in posestev, za novogradnje stanovanjskih in gospodarskih poslopij itd., itd., torej v gospodarske svrhe, za povečanje možnosti dela, ne pa za zapravljanje ali zabavo.

Denar je merilo vseh dobrin. Zato smo se vsi zanesli na to, da bo država skrbno pazila na denar, t. j. da ostane vrednost in kupna moč dinarja vedno stabilna in nespremenjena, kajti samo stalna vrednost denarja omogoča zdrav in nemoten gospodarski razvoj brez pertubacij. Nihče izmed nas ni mogel predvidevati, da bo notranja kupna moč dinarja tako porasla in nihče izmed nas tega ni zakrivil. Zato smo dolžniki popolnoma brez svoje krivde zašli v sedanji nevdržan položaj.

Plačevati moramo že itak visoke obresti, ki nikakor niso v skladu z našimi dohodki, poleg tega pa se je še vrednost dolga, računana v blagu, ogromno povečala; v mnogih primerih je postala celo do petkrat večja od prvotne. Mnogi izmed nas, ki so bili visoko aktivni, so postali na ta način brez svoje krivde, kljub vzgledni marljivosti in skromnosti, v kratkem času globoko zadolženi in celo prezadolženi. Ogromno so prizadeti tudi oni, ki so zidali s posojilom nove hiše v letih visokih cen v naših mestih in trgih. Ako so to bili manjši ljudje, delavci, uradniki, mali obrtniki itd., ki so že pri zidanju izrabili do skrajnosti vso svojo kreditno sposobnost, zgrajeno na tedanjih višjih dohodkih, je jasno, da se nahajajo danes brez svoje krivde v naravnost obupnem položaju.

Mi dolžniki smo utrpeli ogromno škodo. Tisoči izmed nas so materialno in moralno uničeni. To je krivica, ki se mora popraviti. Ravno tako so utrpeli ogromno škodo denarni zavodi radi padca vrednosti njihovih kritij, predvsem zemljiških hipotek. Naše združništvo,

skih volitvah. V Sinju je glasovalo za HSS 6340 volivcev, v Trogirju pa 4899. Iz obeh krajev so poslali dr. Mačku pozdravno brzojavko, v kateri volilci obljublajo, da mu bodo sledili do popolne zmage pravic hrvaškega naroda in socialne pravde.

Agrarna afera v Trebinju

Za našičko afero doživljamo agrarno afero v Trebinju. Tudi ta nova afera vzbuja veliko senzacijo v vsej Bosni in Hercegovini, ker so zapleteni vanjo razni visoko ugledni gospodje in zlasti bivši narodni poslanec za srez Ljubuški dr. Peter Nujić. Razprava se vodi pred okrožnim sodiščem v Mostarju.

Poravnajte naročnino, če tega še niste storili!

naš ponos in naša nada, ki nam je v težkih časih pomagalo do naše narodne in gospodarske osamosvojitve, leži na tleh. Število brezposelnih od leta do leta raste in naše gospodarstvo vse bolj propada.

Dolžniki, vzdramimo se! Posezimo aktivno v razvoj dogodkov.

Prepričati moramo odločilne faktore, da z enostavnim podaljšanjem kmetškega moratorija, kakor so to delale dosežane vlade, problem nikakor ni rešen. S tem se neurejenost razmer samo podaljšuje, ne pa odpravi. Problem se mora že enkrat v celoti rešiti in sicer korenito. Rešiti tako, da se odpravijo vse krivice, ki so se storile dolžnikom. Primerov za to imamo dovolj iz drugih držav, ki so stale pred istim problemom kakor danes mi. Na primer Amerika in Anglija na eni strani, Bolgarija, Madžarska, Rumunija itd. na drugi. Vsi tudi vemo, kako se je ena in druga rešitev v praksi obnesla. Zato je odločitev za nas mnogo lažja, kakor pa je bila za one, ki so to vprašanje prvi reševali ter so se morali odločiti brez izkušenj pri drugih. O vseh teh problemih bomo še podrobneje obvestili javnost.

Stojimo na stališču, da država ne sme uničevati onih, ki so delavni in podjetni, ki skrbijo za gospodarski napredek naše domovine in ki so tudi v davčnem oziru steber države. Priznavamo potrebo varčevanja in veliko narodno-gospodarsko korist, ki jo ima splošnost od hranilcev in vlagateljev. Obrachamo se samo proti nepravničnemu obogatitju čez noč na škodo dolžnikov. Sicer se pa danes godi velika krivica tudi vlagateljem, ker v večini slučajev sploh ne morejo razpolagati s svojimi vlogami. Zato so tudi oni naši zavezniki v našem pravičnem boju za normalizacijo denarnih razmer v naši državi. Kajti tudi mi se borimo za to, da bodo mogli vlagatelji zopet neomejeno razpolagati s svojimi vlogami potem, ko se bo našla pametna in pravična solucija. Na ta način bodo vloge zopet proste za nove investicije in ožvilenje gospodarskega življenja v obče.

Namera snujočega se društva dolžnikov je, da zbere vse v pošteve prihajajoče gradivo in da združi vse dolžnike v močno organizacijo, ki bo ščitila njihove interese in skušala pomagati vladi pri reševanju teh težkih vprašanj. Tudi drugi interesi v teh vprašanjih se organizirajo, radi česar smo dolžni samim sebi, da storimo isto, da se ne bo reševalo teh vprašanj, na katerih smo mi sami najbolj interesirani, ker nam dolgovi ogrožajo existenco brez nas ali celo proti nam. V interesu vsakega dolžnika je, da se čimprej javi kot interese v novo društvo. Vsa pojasnila daje tajništvo Ljubljana, Škrabčeva ulica šte. 9. Vsak izmed Vas koristi lahko sebi in skupni stvari v eni ali drugi obliki. Zato ne sme izostati nihče.

Pripravljalni odbor društva dolžnikov v Ljubljani.

Prijavite svoj vstop!

Akcija za ustanovitev društva dolžnikov je v toliko napredovala, da se bo že v kratkem sklical ustanovni občinski zbor. Zato se vabijo vsi interesi iz vseh krajev in vseh stanov, da prijavijo svoj pristop.

Obenem naj se prostovoljno javijo vsi oni, ki so pripravljeni prevzeti krajevno poverjenišvo za svoj okraj ali občino. Prijavijo naj se vsi, ki vidijo v snujočem se društvu dokaz samopomoči ter prvi korak k omiljenju naših neznosnih gospodarskih težav.

Ako se dolžniki sami ne bodo zagnili, organizirali ter si skušali pomagati, nam ne bo nihče pomagal.

Prijave naj se vpošljejo na pripravljalni odbor Društva dolžnikov v Ljubljani, Škrabčeva 9.

Kot Slovenci smo se rodili, Kot Slovenci hočemo umreti!

Kultura

Vprašanje srednjih slojev

Pod tem naslovom je izšla v založbi »Mala biblioteka« knjižica, ki obravnava v štirih poglavjih vprašanja, kakor so: Sestava srednjih slojev in njihovo gospodarsko propadanje. Kakšna je bodočnost srednjih slojev, Odnos delavskega razreda do srednjih slojev, Rooseveltovo načrtno gospodarstvo, etatizem in srednji sloji. Knjižici so dodane tudi informativne opombe. Knjižica stane samo 5 Din. Kot informativna razprava o najbolj perečih sodobnih vprašanjih, bo gotovo zadovoljila vsakogar, čeprav se morda ne bo popolnoma strinjal z avtorjevimi zaključki.

Jadranski koledar 1936.

V založbi konzorcija lista »Istra« v Zagrebu je izšel tako zvani Jadranski koledar z zelo bogato vsebino. Z leposlovnimi prispevki so zastopani tudi nekateri naši književniki, kakor Ivo Grahor, Bogomir Magajna, pok. Srečko Kosovel in Ivan Pregelj. Opozarjamo tudi na prispevke ostalih sotrudnikov, kakor na Nedeljnost jadranskega problema Nika Bartulovića, Zemeljsko prirodno bogastvo naše zemlje Jožka Žiberna, O naših periodnih publikacijah v Julijski Krajini v povojni dobi Lava Čermelja itd. Jadranski koledar je izšel sedaj že drugič. Uredila sta ga Tone Peruško in Jožko Žiberna. Da je koledar tudi lepo ilustriran, je samo obsebi razumljivo. Po vsem tem pričakujemo, da se bo Jadranski koledar uveljavil ter da bomo mogli drugi leto poročati še o mnogo bogatejši njegovi vsebini.

Dopisi

IZ PREKMURJA

Ban v Murški Soboti

Pretekli teden je obiskal Mursko Sobotico naš novi ban. Sprejem je bil podoknica in bakljada tudi. Drugi dan si je g. ban ogledal Kmetijsko šolo v Rakičanu, nakar se je odpeljal v Ljutomer. Kaj pomembnejšega se ni zgodilo.

Lov v Prekmurju

Lovci bodo imeli to jesen v gostih visoke gospode iz vse države. Posvetovanja za dostojen sprejem so v polnem teku.

Naš Sokol na delu

Sokol v Murški Soboti je priredil dne 23. novembra letos koncertni večer, ki je dobro uspel, še bolj pa na to sledeča

plesna zabava. Bajе nas misli presenetiti s sličnimi zabavami še trikrat letos.

Nekaj o družabnosti

Murska Sobotica nikakor noče zaostati za drugimi velemesti. Znano je, da morajo imeti »dame« na vsaki prireditvi novo obleko po najnovejši modi. Če je mož ne more vsakokrat preskrbeti, se baje tako skregajo, da se iz protesta ne udeležijo dotične zabave. Pa to ni še največje zlo. Nastala je nova moda. »Dame« tekmujejo med seboj, katera bo vodila na motvozu večje število in lepših psov. Po Murški Soboti vidi človek vse sorte pse vseh mogočih in nemogočih pasem, včasih zelo imenitnih. Določiti pasmo vseh teh psov prepustimo poklicanim, nam naj bo le dovoljeno deliti te kužke na take, ki so obsojeni po višjem nalogu na večno robstvo na verigah, pse na svobodi ter one obsojene na robstvo motvozov in naročja naših dam, kateri slednji le tu in tam dobijo toliko svobode, da jih smejo gospodje soprogi voditi po nalogu preza-poslenih žena na motvozih po ulicah. Sicer pa je to popolnoma prav. Lani smo še videli marsikatero damo cele dneve gledati skozi okno, kako kmečke in delavske žene delajo in garajo, letos pa so si tudi že »dame« preskrbele delo in skrb v obliki pestovanja cukov. Pa to ni samo navadna zaposlitev, kakor je na primer skrb kmečke in delavske žene, kako bo nahranila, oblekla in oskrbela z najnujnejšim svoje sestradane otroke, kako bo vsaj za 15 Din prodala 10 km daleč prinešeno pitano gos ali purana, da plača davke, oskrbi sestradane otroke s šolskimi potrebščinami in najnujnejšimi cunjami, o ne, skrb naših dam je mnogo večja, če slučajno njihove pse smrček boli in ne morejo ali nočejo žreti mleka, piškotov in drugih takih dobrot, o katerih se ubogim kmečkim param niti ne sanja.

Sadna letina

Sadna letina v Prekmurju je bila letos zadosti dobra, s kupčijo samo pa je šlo že bolj slabo radi prestrogih predpisov pri izvrševanju sadja. Končno pa se je tudi to nekako uredilo in je šlo na vagono našega lepega sadja v inozemstvo. Večinoma so inozemci tudi plačali, le da je ta denar nekje obtičal in ga dosedaj ni prejel niti prekupčevalec niti kmet prodajalec. Zato sta si sedaj ta dva v laseh, sodišče ima polne roke dela s takimi tožbami, dobiček pa ima le tisti, ki denar pridržuje in končno — advokati.

Politična značajnost

O politični značajnosti se vodi debata med Kleklovimi »Novinami« in Benkovo »Mursko Krajino«. V zadnji številki pišejo »Novine«, da je istina, da »pri namajo ništerni gospodje najmenje telko strankarski kaputov (sukenj), kelko je letni časov i te kapute potem preoblačijo, kak ravno letni čas kaže. Če zima vlada, oblečejo zimski strankarski kaput, če demokrat, pa palig (zopet) demokratski. »Murska Krajina« pa opravičuje svoj krog s tem, da treba radi dela za ljudstvo vedno iti z vlado. Od te skrbi za ljudstvo pa je naš prekmurški kmet že prišel na psa. Menda čisto po teh principih je tudi g. Benko pozgrvil g. bana s posebnim poudarkom o svojem slovenskem prepričanju. Nekdaj smo čuli drugo pesem. Tudi »Jutro« hoče pri tem našem prekmurškem ognju imeti svoj lonček pristavljen, zato v nedeljski številki trdi, da ni mogoča JRZ pri nas brez g. Benka, »starega politika in parlamentarca«. Trojanski konj, ako se situacija kaj preokrene. A gospodje se varajo. Sedanja situacija je pri nas mogoča le, dokler bodo volitve javne in pritisk od zgoraj. Čim sedanja vlada uresniči svojo napoved svobodnih in tajnih volitev, bo tudi »Jutro« uvidelo, da se pri nas ne da več v kalnem ribariti.

Nov ravnatelj

Za ravnatelja soboške gimnazije je imenovan g. R. Pregelj, profesor v Mariboru. Svoječas je že služboval na naši gimnaziji. Dosedanji direktor g. dr. Pavel Strmšek je premeščen za profesorja v Celje.